

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ

«ПОГОДЖЕНО»

Декан факультету ТВППТСБ

Михайло ГИЛЬ

“ ” 2025 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО

“ ” 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВК1 «АГРАРНА ПОЛІТИКА ТА БІОЕКОНОМІКА»

освітньо-професійна програма «Технологія ВППТ»
для здобувачів другого (магістерського) рівня 2-го року
денної форми здобуття вищої освіти
на 2025/2026 навчальний рік

Ступінь вищої освіти – **Магістр**

Галузь знань **20 Аграрні науки та продовольство**

Спеціальність **204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва**

Кваліфікація **Магістр з технології виробництва і переробки продукції тваринництва**

Мова викладання – **українська**

Миколаїв
2025

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «ТВППТ», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 12.03.2024 р. (протокол №8), чинної згідно наказу по університету №33-О від 19.03.2024р.

Розробник робочої програми: канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств Ганна ТАБАЦКОВА, Миколаївський національний аграрний університет

Програма розглянута на засіданні кафедри економіки підприємств МНАУ протокол №11 від 02.06.2025 року.

Завідувач кафедри
канд. екон. наук, доцент

Ольга ХРИСТЕНКО

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту МНАУ протокол №10 від 19.06.2025 року.

Голова науково-методичної комісії
канд. екон. наук

Ганна ТАБАЦКОВА

Гарант освітньої програми

Сергій ЛУГОВИЙ

1. АНОТАЦІЯ

Підготовка фахівців у сфері аграрного менеджменту має на меті дати слухачам теоретичні знання й сформувати у них практичні уміння опрацьовувати та обґрунтовувати конкретні пропозиції, що стосуються актуальних проблем розвитку аграрного виробництва України. Чільне місце серед них посідає розробка й обґрунтування сучасної аграрної політики, на основі якої і має відбуватися реформування економічних відносин в аграрному секторі.

Серед найважливіших питань розвитку аграрного сектору, вирішувати які покликана біологічна наука, провідне місце займає розробка нових підходів та технологій для задоволення продовольчої безпеки країни. Вирішення цих проблем полягає не лише у максимальному забезпеченні власних потреб у продукції рослинництва та тваринництва, але й у створенні потужного експортного потенціалу. Продовольча безпека країни в певній мірі залежить від розвитку біоекономіки, що базується на застосуванні біотехнологій, які широко використовують поновлювані ресурси для виробництва продуктів харчування і енергії.

Особливість курсу полягає у висвітленні фундаментальних питань, що формують поняття аграрної політики та біоекономіки у світлі вимог Конституції України згідно з інтересами українського селянства. Здобувачі ознайомлюються з основними напрямками реформування агропромислового виробництва та біоекономіки відповідно до ринкових потреб.

ANNOTATION

Training in Agricultural Management aims to give students theoretical knowledge and practical form in their ability to process and substantiate specific proposals relating to the actual problems of agricultural production in Ukraine.

Prominent among them takes the development and study of modern agricultural policy, on the basis of which should be reforming economic relations in the agricultural sector.

Among the most important issues of the agricultural sector, which aims to solve biological science, the leaders develop new approaches and technologies to meet food security. Solving these problems is not only to maximize their own needs in livestock and crop production, but also in creating a strong export potential. Food security depends to some extent on the development of bio-based application of biotechnology, which are widely used renewable resources for food and energy. The peculiarity of the course is to highlight the fundamental issues that shape the notion of Agriculture and bio-economy in the light of the Constitution of Ukraine in accordance with the interests of the Ukrainian peasantry. Competitors acquainted with the main directions of reform in agriculture and bio production according to market needs.

2. Опис навчальної дисципліни

АГРАРНА ПОЛІТИКА ТА БІОЕКОНОМІКА

Галузь знань – **20 Аграрні науки та продовольство**
Спеціальність – **204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва**
Освітній ступінь – **Магістр**
Обов'язкова (вибіркова) компонента **Вибіркова**
Семестр **III**
Кількість кредитів ECTS – **4,0**
Кількість модулів – **1**
Кількість змістових модулів – **3**
Загальна кількість годин – **120**

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Лекції – **12 год./0,4 кред.**
Практичні заняття – **12 год./0,4 кред.**
Самостійна робота – **96 год./ 3,2 кред.**
Форма підсумкова контрольного заходу – **залік**

3. Мета навчальної дисципліни

Робоча програма ув'язана із Законом України «Про вищу освіту», інструктивними вказівками Міністерства освіти і науки України, відповідає програмі циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки магістрів галузі знань – 20 «Аграрні науки та продовольство», Положенню про Європейську кредитно-трансферну систему організації навчального процесу у Миколаївському національному аграрному університеті про структурно-модульну систему навчання, затвердженому рішенням вченої ради університету.

Мета курсу. Вивчення навчальної дисципліни «Аграрна політика та біоекономіка» сприятиме підвищенню рівня загальноекономічної підготовки фахівців, формуванню у них навичок науково-аналітичного опрацювання проблем аграрного сектору з позиції загальнодержавних інтересів та інтересів сільськогосподарських виробників, дає можливість опанувати теоретичні підходи до розробки та реалізації комплексу заходів щодо регулювання і підтримки аграрного сектору та ознайомлення з основами інноваційної біоекономіки та значенням її розвитком її в країні, з іншого – дає підстави осмислити і оцінити практичні дії державних структур на конкретному історичному етапі життя країни.

Формування ринкового середовища в аграрному секторі вимагає підготовки фахівців з широким економічним світоглядом, які могли б

оперативно вирішувати основні проблеми агропромислового виробництва на засадах ринкових відносин. Разом з тим в Україні зростає роль державного регулювання сільськогосподарського виробництва та агробізнесу загалом, що проявляється в аграрній політиці держави. Саме тому для підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі агропромислового комплексу необхідно надати їм повне розуміння аграрної політики, а також основ біоекономіки, сформувавши сучасні та глибокі знання щодо теоретичних підходів до формування та практичних аспектів їх здійснення.

Мета вивчення дисципліни – оволодіння теоретичними та методологічними основами формування, реалізації аграрної політики та основами інноваційної біоекономіки держави, вміннями оцінювати їх ефективність та обґрунтовувати вибір тих чи інших заходів державного регулювання.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- оволодіти базовими знаннями щодо економічної сутності, характеру і головних компонентів аграрної політики;
- вміти оцінювати окремі заходи фінансово-кредитної, податкової, цінової політики в аграрному секторі, а також аграрно-соціальній та аграрно-екологічній політиці держави;
- об'єктивно аналізувати рівень конкуренції та стану інвестиційного клімату реального сектора вітчизняної економіки;
- досліджувати практику розробки і реалізації конкретних механізмів впровадження та підтримки інноваційних проєктів і найважливіших наукових розробок, спрямованих на забезпечення модернізації і технологічного розвитку економіки на мікро- та макрорівні.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» визначені компетентності та програмні результати навчання, для формування яких використовується навчальна дисципліна «Аграрна політика та біоекономіка».

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

Фахові компетентності.

ФК6. Здатність практично управляти робочими або навчальними процесами у сфері виробництва і переробки продукції тваринного походження, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

ФК8. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проєкти у сфері технологій виробництва та переробки продукції тваринництва та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з

урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

Програмні результати навчання.

ПРН3. Здійснювати дослідження та/або проводити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та продуктів в сфері тваринництва та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

ПРН7. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері виробництва і переробки продуктів тваринництва, визначати цілі та завдання, планувати і розподіляти роботи, управляти ресурсами.

ПРН9. Приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

4. Передумови для вивчення дисципліни «Аграрна політика та біоекономіка»

1. Базові знання з економіки та аграрного сектору

Здобувач вищої освіти повинен володіти загальними уявленнями про функціонування економіки, аграрного ринку, агропродовольчих систем, а також принципи ринкової економіки.

2. Ознайомлення з принципами державного регулювання

Важливо розуміти механізми і цілі державної політики, зокрема в аграрному секторі, та роль державних інституцій у забезпеченні сталого розвитку.

3. Розуміння основ сталого розвитку та екології

Потрібне усвідомлення зв'язку між виробництвом, споживанням і впливом на довкілля. Це дає змогу глибше зрозуміти ідею біоекономіки як моделі збалансованого розвитку.

4. Знання з менеджменту та маркетингу аграрного виробництва

Корисними є навички аналізу агробізнесу, розуміння основ управління сільськогосподарськими підприємствами та агропродовольчими ланцюгами.

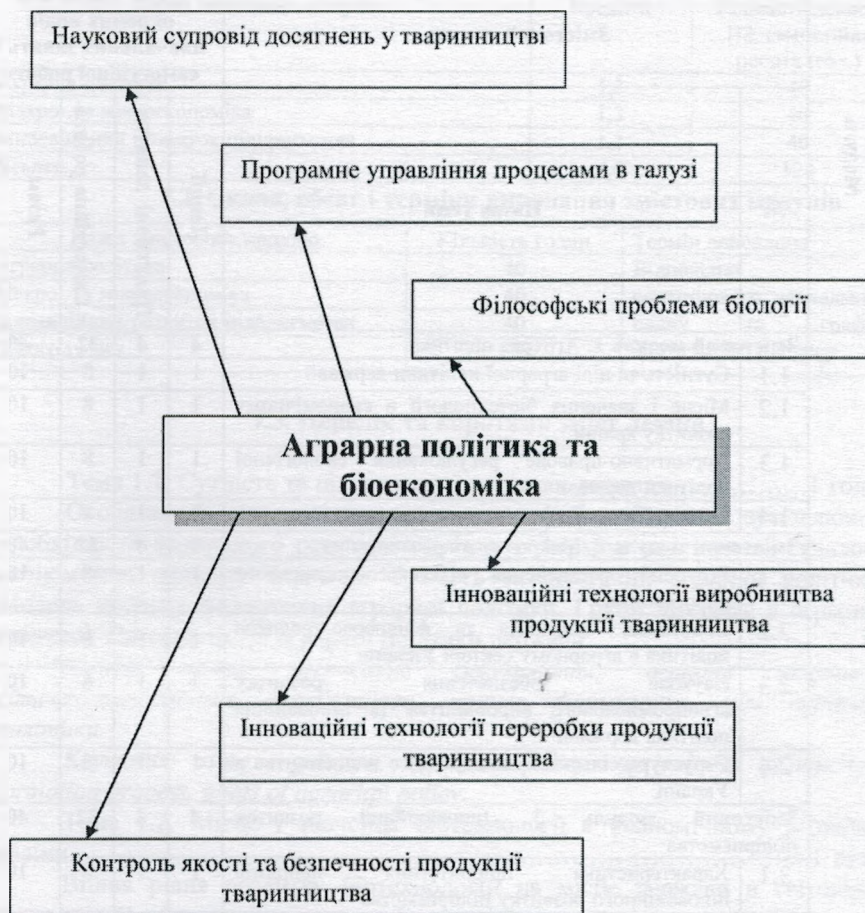
5. Аналітичне мислення та вміння працювати з даними

Для ефективного засвоєння дисципліни важливо мати навички аналізу статистичних даних, тенденцій ринку, прогнозування та оцінки ефективності аграрної політики.

6. Міждисциплінарний підхід

Оскільки біоекономіка охоплює економіку, біотехнології, екологію та соціальні аспекти, важливо бути готовим інтегрувати знання з різних галузей.

5. МІСЦЕ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

**6. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
“АГРАРНА ПОЛІТИКА ТА БІОЕКОНОМІКА”**

Модуль	Змістовий модуль		Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи			
	№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1. Навчальна діяльність	Змістовий модуль 1. Аграрна політика		4	4	32	40
	1.1	Сутність та цілі аграрної політики держави	1	1	8	10
	1.2	Місце і значення біотехнології в економічному розвитку країни	1	1	8	10
	1.3	Нормативно-правове регулювання екологічної політики держави	1	1	8	10
	1.4	Основи біоекономіки	1	1	8	10
	Змістовий модуль 2. Макро- та мікроекономіка		4	4	32	40
	2.1	Ресурсне забезпечення сільськогосподарського виробництва	1	1	8	10
	2.2	Податкова, бюджетна та фінансово-кредитна політика в аграрному секторі України	1	1	8	10
	2.3	Наукове забезпечення розвитку агропромислового виробництва та інноваційна політика держави	1	1	8	10
	2.4	Структура сільськогосподарського виробництва в Україні	1	1	8	10
	Змістовий модуль 3. Інноваційний розвиток підприємства		4	4	32	40
	3.1	Характеристика пріоритетних напрямів інноваційного розвитку підприємства	1	1	8	10
	3.2	Організація та ефективність виробництва біологічно чистої продукції	1	1	8	10
	3.3	Комплексна підготовка виробництва до випуску біологічно чистої продукції	1	1	8	10
	3.4	Інноваційний проект як інструмент модернізації підприємства	1	1	8	10
	Всього годин з навчальної дисципліни		12	12	96	120

7. Зміст навчальної дисципліни

7.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістового модулю	Кредити	Кількість лекцій, ПЗ, самостійна робота (год.)
Аграрна політика	1,3	40
Макро- та мікроекономіка	1,3	40
Інноваційний розвиток підприємства	1,3	40
Всього	4,0	120

7.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Назва змістового модулю	Кількість годин	Термін виконання
Аграрна політика	40	Відповідно до семестрового навчального плану та графіку навчального процесу
Макро- та мікроекономіка	40	
Інноваційний розвиток підприємства	40	
Всього годин	120	

7.3. Перелік та короткий зміст лекцій

Тема 1.1. Сутність та цілі аграрної політики держави.....1 год.

Особливості сільськогосподарського виробництва, що зумовлюють необхідність державного регулювання галузі. Аграрна політика як складова економічної політики держави. Сутність та принципи аграрної політики. Модель процесу формування аграрної політики. Групи інтересів в аграрній політиці. Система цілей аграрної політики держави.

Ключові слова: державне регулювання, аграрна політика, сільськогосподарське виробництво, процес формування, цілі аграрної політики.

Keywords: state regulation, agrarian policy, agricultural production, formation process, goals of agrarian policy.

Тема 1.2. Місце і значення біотехнології в економічному розвитку країни.....1 год.

Вплив рівня розвитку біотехнологій на місце держави в світовому просторі. Особливості розвитку біоекономіки в світі, вплив на розвиток прогресу. Державна система формування та розвитку біоекономіки в Україні.

Ключові слова: біотехнології, розвиток біоекономіки, прогрес, система формування біоекономіки.

Keywords: biotechnology, development of bioeconomy, progress, system of formation of bioeconomy.

Тема 1.3. Нормативно-правове регулювання екологічної політики держави.....1 год.

Поняття та значення екологічної політики держави. Правові засади екологічної політики України. Система нормативно-правових актів у сфері екології. Міжнародно-правове регулювання екологічної політики. Інституційне забезпечення екологічної політики. Основні напрями

вдосконалення екологічного законодавства та відповідальність за його порушення.

Ключові слова: екологічна політика, правові засади екологічної політики, регулювання екологічної політики, інституційне забезпечення, напрями вдосконалення законодавства.

Keywords: environmental policy, legal foundations of environmental policy, regulation of environmental policy, institutional support, directions for improving legislation.

Тема 1.4.. Основи біоекономіки.....1 год.

Поняття, сутність та основні цілі біоекономіки. Ключові напрями та галузі біоекономіки. Принципи функціонування біоекономіки. Інструменти та механізми розвитку біоекономіки. Європейський та світовий досвід розвитку біоекономіки. Виклики та перспективи розвитку біоекономіки.

Ключові слова: біоекономіка, галузі біоекономіки, принципи функціонування, інструменти розвитку, механізми розвитку, перспективи розвитку біоекономіки.

Keywords: bioeconomy, bioeconomy branches, principles of functioning, development tools, development mechanisms, prospects for the development of bioeconomy.

Тема 2.1. Ресурсне забезпечення сільськогосподарського виробництва.....1 год.

Розвиток державної політики щодо матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва в Україні. Сучасна державна технічна політика України та механізми державної підтримки щодо забезпечення виробників сільськогосподарською технікою. Державна політика на ринку матеріальних ресурсів (паливо, добрива, ЗЗР, насіння).

Ключові слова: матеріально-технічне забезпечення, технічна політика, механізми державної підтримки, сільськогосподарське виробництво, матеріальні ресурси.

Keywords: logistics, technical policy, state support mechanisms, agricultural production, material resources.

Тема 2.2. Податкова, бюджетна та фінансово-кредитна політика в аграрному секторі України.....1 год.

Особливості податкової політики в аграрному секторі України. Пільгове кредитування сільськогосподарського виробництва в Україні: особливості та наслідки застосування. Бюджетне фінансування аграрного сектору. Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств в Україні. Еволюція державної політики щодо фінансування сільськогосподарського виробництва. Напрями державної політики щодо страхування ризиків сільськогосподарського виробництва.

Ключові слова: податкова політика, пільгове кредитування, бюджетне фінансування, аграрний сектор, сільськогосподарське виробництво, страхування ризиків.

Keywords: tax policy, preferential lending, budget financing, agricultural sector, agricultural production, risk insurance.

Тема 2.3. Наукове забезпечення розвитку агропромислового виробництва та інноваційна політика держави.....1 год.

Роль науки у розвитку агропромислового комплексу. Структура та система наукового забезпечення аграрного сектору. Основні напрями наукових досліджень в аграрній сфері. Форми і механізми впровадження наукових розробок у виробництво. Фінансування наукових досліджень та інновацій. Проблеми та перспективи розвитку.

Ключові слова: наукове забезпечення аграрного сектору, наукові дослідження, впровадження наукових розробок, фінансування інновацій.

Keywords: scientific support for the agricultural sector, scientific research, implementation of scientific developments, financing of innovations.

Тема 2.4. Структура сільськогосподарського виробництва в Україні.....1 год.

Галузева структура сільськогосподарського виробництва в Україні. Структура витрат виробництва та тенденції її зміни. Визначення доцільної структури сільськогосподарського виробництва в Україні та основні завдання структурної політики держави.

Ключові слова: витрати виробництва, структура сільськогосподарського виробництва, структурна політика держави.

Keywords: production costs, structure of agricultural production, structural policy of the state.

Тема 3.1. Характеристика пріоритетних напрямів інноваційного розвитку підприємства.....1 год.

Поняття інноваційного розвитку підприємства. Класифікація інновацій на підприємстві. Критерії вибору пріоритетних напрямів інновацій. Механізми реалізації пріоритетних інновацій. Оцінка ефективності інноваційного розвитку. Проблеми та перспективи реалізації інноваційної стратегії.

Ключові слова: інноваційний розвиток, інновації підприємства, механізм реалізації інновацій, ефективність інноваційного розвитку, інноваційна стратегія.

Keywords: innovative development, enterprise innovations, innovation implementation mechanism, efficiency of innovative development, innovation strategy.

Тема 3.2. Організація та ефективність виробництва біологічно чистої продукції1 год.

Сутність, характеристики та основні відмінності біологічно чистої продукції. Система організації виробництва біологічно чистої продукції. Показники економічної та екологічної ефективності виробництва біологічно чистої продукції.

Ключові слова: біологічно чиста продукція, організація виробництва, показники економічної ефективності, екологічна ефективність.

Keywords: biologically pure products, production organization, economic efficiency indicators, environmental efficiency.

Тема 3.3. Комплексна підготовка виробництва до випуску біологічно чистої продукції1 год.

Вимоги до сировини, добрив і засобів захисту. Технічне та інфраструктурне забезпечення. Підготовка персоналу та внутрішній контроль. Економічна оцінка доцільності переходу до біологічного виробництва.

Ключові слова: сировина, добрива, засоби захисту, технічне забезпечення, інфраструктурне забезпечення, персонал, внутрішній контроль, біологічне виробництво.

Keywords: raw materials, fertilizers, protective equipment, technical support, infrastructure support, personnel, internal control, biological production.

Тема 3.4. Інноваційний проект як інструмент модернізації підприємства1 год.

Поняття та особливості інноваційних проектів. Державне регулювання пов'язане з інноваційним забезпеченням модернізації національної економіки. Фінансова підтримка інноваційних проектів. Недержавна система фінансування інноваційних проектів. Основні елементи інноваційного проекту. Види інноваційних проектів.

Ключові слова: інноваційний проект, модернізація підприємства, фінансування інноваційних проектів, елементи інноваційного проекту, види проекту.

Keywords: innovation project, enterprise modernization, financing of innovation projects, elements of an innovation project, types of projects.

ТЕМИ ТА ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1.1. Сутність та цілі аграрної політики держави1 год.

1. Визначення сутності аграрної політики. Основні напрями та інструменти державного регулювання АПК. Цілі аграрної політики (економічні, соціальні, екологічні).

2. Скласти порівняльну таблицю цілей аграрної політики за різними моделями (США, ЄС, Україна).

3. Проаналізувати конкретну програму або інструмент аграрної політики України (наприклад, державні дотації, «Державна цільова програма розвитку села»).

4. Обговорення ефективності сучасної аграрної політики України.

Тема 1.2. Місце і значення біотехнологій в економічному розвитку країни1 год.

1. Міні-опитування: Що таке біотехнологія? Основні напрями застосування біотехнологій (сільське господарство, медицина, промисловість тощо). Приклади біотехнологічних продуктів в Україні.

2. Класифікація біотехнологій (зелена, біла, червона, синя).

3. Значення біотехнологій у формуванні біоекономіки.
4. Приклади впливу біотехнологій на ВВП, зайнятість, зовнішньоторговельний баланс.
5. Проаналізувати один приклад успішного біотехнологічного проєкту або компанії (української чи зарубіжної).

Тема 1.3. Нормативно-правове регулювання екологічної політики держави.....1 год.

1. Екологічна політика як складова державної політики. Основні нормативно-правові акти у сфері охорони довкілля (Конституція України (ст. 16, ст. 50), Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», закони про відходи, атмосферне повітря, екологічну експертизу).

2. Створити таблицю основних нормативно-правових актів у сфері екологічної політики України (назва документа, рік ухвалення, основні положення, галузь дії (вода, повітря, відходи, ...)).

3. Проаналізувати екологічну політику в контексті одного з актуальних законів або програм (наприклад, закон «Про стратегічну екологічну оцінку»). Визначити: мету документа, основні механізми реалізації, очікувані екологічні та соціальні результати.

Тема 1.4.. Основи біоекономіки.....1 год.

1. Визначення біоекономіки. Основні напрями біоекономіки. Міжнародний і національний досвід розвитку біоекономіки.

2. Скласти ментальну карту (mind map) за темою «Структура біоекономіки» (джерела біоресурсів, галузі біоекономіки, приклади біопродукції, взаємозв'язок з екологією, економікою та інноваціями).

3. Оцінити біоекономічний потенціал України за такими критеріями: природні ресурси, кадровий потенціал, наявність технологій, інституційна підтримка, рівень інтеграції у світовий біоекономічний простір.

Тема 2.1. Ресурсне забезпечення сільськогосподарського виробництва.....1 год.

1. Види ресурсів у сільському господарстві: земельні, трудові, матеріально-технічні, фінансові, інформаційні. Показники ефективності використання ресурсів. Вплив рівня ресурсного забезпечення на врожайність, собівартість та рентабельність.

2. Побудувати схему «Система ресурсного забезпечення сільськогосподарського підприємства» (джерела ресурсів, способи залучення/придбання, залежності між типом ресурсу та видом сільськогосподарської діяльності).

3. Розрахувати ресурсну забезпеченість умовного фермерського господарства.

Дано: площа, кількість працівників, наявна техніка, запаси мінеральних добрив, бюджет. Необхідно: оцінити достатність ресурсів, визначити «вузькі місця», запропонувати шляхи оптимізації (наприклад, через оренду техніки).

Тема 2.2. Податкова, бюджетна та фінансово-кредитна політика в аграрному секторі України.....1 год.

1. Податкова політика: спеціальні режими оподаткування для агросектору (ЄСВ, єдиний податок IV групи тощо).

2. Бюджетна політика: державні дотації, субсидії, програми підтримки (компенсація за техніку, підтримка тваринництва, молодих фермерів).

3. Фінансово-кредитна політика: пільгові кредити, програми часткової компенсації відсоткової ставки, кредитні гарантії.

4. Інституції, що реалізують політику: Мінагрополітики, Державний фонд підтримки фермерських господарств, банки-партнери.

5. Скласти порівняльну таблицю: «Інструменти податкової, бюджетної та фінансово-кредитної політики в аграрному секторі».

Критерії: назва інструменту, хто реалізує, для кого призначено, переваги та обмеження, очікуваний ефект.

Тема 2.3. Наукове забезпечення розвитку агропромислового виробництва та інноваційна політика держави.....1 год.

1. Роль науки у розвитку агропромислового комплексу. Форми наукового забезпечення: дослідження, дорадництво, експериментальні господарства. Державна інноваційна політика у сільському господарстві.

2. Підготувати мініпроект: «Інноваційна модель розвитку агропідприємства». Передбачити: джерела науково-технічного забезпечення, приклади інновацій (технології, сорти, IT-рішення), потенційні джерела фінансування (гранти, державна підтримка, інвестори), очікувані результати (економічні, екологічні, соціальні).

Тема 2.4. Структура сільськогосподарського виробництва в Україні.....1 год.

1. Поняття структури сільськогосподарського виробництва. Тенденції зміни структури в умовах ринку та глобалізації.

2. Проаналізувати структуру сільськогосподарського виробництва України за статистичними даними (останні 2–3 роки).

Завдання: побудувати діаграму (структура за видами продукції); визначити лідерів серед сільгоспкультур і галузей тваринництва; виявити зміни за останні роки та можливі причини.

Тема 3.1. Характеристика пріоритетних напрямів інноваційного розвитку підприємства.....1 год.

1. Поняття «інноваційний розвиток». Критерії визначення пріоритетних напрямів інновацій. Основні напрями інноваційного розвитку підприємства. Взаємозв'язок між стратегічними цілями підприємства та інноваційною діяльністю.

2. Розробити перелік пріоритетних напрямів інноваційного розвитку для умовного підприємства. Вказати: назву напрямку, очікувані результати (підвищення продуктивності, зниження витрат, покращення якості тощо); оцінку ризиків.

Тема 3.2. Організація та ефективність виробництва біологічно чистої продукції1 год.

Тема 3.3. Комплексна підготовка виробництва до випуску біологічно чистої продукції1 год.

Тема 3.4. Інноваційний проект як інструмент модернізації підприємства.....1 год.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота здобувачів вищої освіти в обсязі 96 годин складається з вивчення матеріалу за допомогою конспектів лекцій, підручників, допоміжної літератури, а також підготовки до практичних занять.

Теми, які виносяться для самостійного відпрацювання, здобувачі вивчають у вільний від занять час. В методичних рекомендаціях для практичних занять виділяються теми, які здобувач повинен виконати самостійно.

№ тем и	Тема	Кількість годин
1.1.	Сутність та цілі аграрної політики держави	8
1.2.	Місце і значення біотехнології в економічному розвитку країни	8
1.3.	Нормативно-правове регулювання екологічної політики держави	8
1.4.	Основи біоекономіки	8
2.1.	Ресурсне забезпечення сільськогосподарського виробництва	8
2.2.	Податкова, бюджетна та фінансово-кредитна політика в аграрному секторі України	8
2.3.	Наукове забезпечення розвитку агропромислового виробництва та інноваційна політика держави	8
2.4.	Структура сільськогосподарського виробництва в Україні	8
3.1.	Характеристика пріоритетних напрямів інноваційного розвитку підприємства	8
3.2.	Організація та ефективність виробництва біологічно чистої продукції	8
3.3.	Комплексна підготовка виробництва до випуску біологічно чистої продукції	8
3.4.	Інноваційний проект як інструмент модернізації підприємства	8
Всього з курсу		96

Тема. Сутність та цілі аграрної політики держави.

Модель процесу формування аграрної політики. Групи інтересів в аграрній політиці. Система цілей аграрної політики держави.

Тема. Місце і значення біотехнології в економічному розвитку країни.

Історія виникнення та розвитку біотехнологій, їх застосування у різних галузях сучасної науки. Використання біотехнологічних прийомів у сільському господарстві. Вплив рівня розвитку біотехнологій на місце держави в світовому просторі. Особливості розвитку біоекономіки в світі,

вплив на розвиток прогресу. Державна система формування та розвитку біоекономіки в Україні.

Тема. Нормативно-правове регулювання екологічної політики держави.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти державного регулювання. Адміністративні, правові та економічні методи державного регулювання. Програми охорони навколишнього середовища. Особливості екологічної політики в аграрному секторі. Інструменти державної екологічної політики.

Тема. Особливості аграрної політики та біоекономіки країн ЄС.

Програми підтримки доходів сільськогосподарських виробників у ЄС. Політика щодо розвитку сільських територій. Аграрна політика в умовах розширення ЄС: реформа Фішлера. Основи та тенденції розвитку біоекономіки країн ЄС. Поняття та розвиток інноваційної біоекономіки як пріоритетне та стратегічне напруження державного розвитку країн ЄС.

Тема. Регулювання світової агропродовольчої торгівлі.

Загальні підходи до регулювання агропродовольчої торгівлі. Уругвайська угода про сільське господарство (УУСГ). Вимоги щодо доступу до внутрішнього агропродовольчого ринку. Правила застосування експортних субсидій. Регулювання внутрішньої підтримки сільськогосподарського виробництва відповідно до УУСГ. Питання підтримки сільськогосподарського виробництва.

Тема. Земельна реформа та реформування відносин власності в аграрному секторі України.

Реформування відносин власності в аграрному секторі України. Розвиток та регулювання орендних відносин.

Тема. Ресурсне забезпечення сільськогосподарського виробництва.

Розвиток державної політики щодо матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва в Україні. Сучасна державна технічна політика України та механізми державної підтримки щодо забезпечення виробників сільськогосподарською технікою. Державна політика на ринку матеріальних ресурсів (паливо, добрива, ЗЗР, насіння).

Тема. Податкова, бюджетна та фінансово-кредитна політика в аграрному секторі України.

Особливості податкової політики в аграрному секторі України. Пільгове кредитування сільськогосподарського виробництва в Україні: особливості та наслідки застосування. Бюджетне фінансування аграрного сектору. Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств в Україні. Еволюція державної політики щодо фінансування сільськогосподарського виробництва. Напрями державної політики щодо страхування ризиків сільськогосподарського виробництва.

Тема. Наукове забезпечення розвитку агропромислового виробництва та інноваційна політика держави.

Наукове забезпечення розвитку аграрного сектору України. Пріоритети інвестиційної політики держави. Основні напрями державної інноваційної політики в аграрному секторі.

Тема. Структура сільськогосподарського виробництва в Україні та структурна політика держави.

Галузева структура сільськогосподарського виробництва в Україні. Структура витрат виробництва та тенденції її зміни. Визначення доцільної структури сільськогосподарського виробництва в Україні та основні завдання структурної політики держави. Основні тенденції розвитку сільськогосподарського виробництва у підприємствах різних організаційно-правових форм та в особистих господарствах населення.

Тема. Регулювання аграрних ринків в Україні.

Формування агропродовольчих ринків в Україні. Співвідношення попиту та пропозиції основних видів продукції. Еволюція підходів щодо регулювання агропродовольчих ринків в Україні. Основні напрями державного регулювання ринку зерна. Державне регулювання інших ринків продукції рослинництва. Особливості державної підтримки виробників продукції тваринництва в Україні.

Тема. Характеристика пріоритетних напрямів інноваційного розвитку підприємства.

Біоекономіка сільського господарства, основні напрями та тенденції розвитку. Інформаційні технології в агропромисловому виробництві. Біотехнології, і їх використання в сільському господарстві. Нанотехнології та перспективи їх розвитку.

Тема. Організація та ефективність виробництва біологічно чистої продукції рослинництва. Система організації виробництва біологічно чистої продукції рослинництва у підприємствах різних організаційно-правових форм та в особистих господарствах населення.

Тема. Організація та ефективність виробництва біологічно чистої продукції тваринництва.

Система організації виробництва біологічно чистої продукції тваринництва у підприємствах різних організаційно-правових форм та в особистих господарствах населення.

Тема. Комплексна підготовка виробництва до випуску біологічно чистої продукції.

Проектно-конструкторська підготовка виробництва. Технологічна і екологічна підготовка виробництва, її сутність, цілі та завдання. Організація освоєння нової продукції. Форми і методи переходу на виробництво нового виробу. Шляхи удосконалення комплексної підготовки виробництва. Організаційні системи та регламентація технологічної підготовки виробництва. Проектування та обґрунтування ефективності технологічного процесу. Екологічна підготовка виробництва. Екологічний моніторинг.

Тема. Інноваційний проект як інструмент модернізації підприємства.

Поняття та особливості інноваційних проектів. Державне регулювання пов'язане з інноваційним забезпеченням модернізації національної економіки. Фінансова підтримка інноваційних проектів. Недержавна система фінансування інноваційних проектів. Основні елементи інноваційного проекту. Види інноваційних проектів. Охорона прав інтелектуальної власності. Технологія управління проектом. Концепція управління інноваційними проектами модернізації в умовах економічної нестабільності.

КОНСУЛЬТАЦІЇ

Консультації з теоретичної та практичної частини курсу проводяться для здобувачів вищої освіти згідно графіку роботи, регламентованого педнавантаженням, а також по мірі необхідності. Крім того, проводиться консультація перед складанням екзамену.

Для здобувачів вищої освіти, що мають незадовільні оцінки за результатами міжсесійного контролю знань проводяться індивідуальні консультації.

8. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Кредитно-модульна система оцінювання знань використана для активізації аудиторної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Вона передбачає диференціацію навчального матеріалу у вигляді оцінки у кредитах (балах) за різними складовими структурно-модульної схеми дисципліни. Її мета – підвищення рівня практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

По закінченню семестру здобувач вищої освіти допускається до заліку за таких підстав:

- набрано 60 семестрових кредитів (балів);
- при набраних кредитах (балах) є бажання поліпшити рейтинг і оцінку.

У випадку набору здобувачем вищої освіти впродовж семестру менш ніж 60 кредитів залік не складається, а за навчальний модуль виставляється незадовільна оцінка.

Залік проводиться в письмовій формі за питаннями, перелік яких розглядається і затверджується на засіданні кафедри.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти під час виконання самостійної роботи відбувається за освоєнням програмного матеріалу.

Тези є додатковою частиною самостійної роботи здобувача вищої освіти над навчальною дисципліною.

Тези оцінюються за критеріями: самостійність виконання; логічність та деталізація плану; повнота й глибина розкриття теми; використання цифрової інформації та відображення практичного досвіду; наявність конкретних пропозицій і прогнозів з обов'язковим посиланням на використані літературні джерела; якість оформлення.

Питання для поточного та підсумкового контролю знань здобувачів
вищої освіти

1. Особливості сільськогосподарського виробництва, що зумовлюють необхідність державного регулювання галузі.
2. Аграрна політика як складова економічної політики держави.
3. Сутність та принципи аграрної політики.
4. Модель процесу формування аграрної політики.
5. Групи інтересів в аграрній політиці.
6. Система цілей аграрної політики держави.
7. Вплив рівня розвитку біотехнологій на місце держави в світовому просторі.
8. Особливості розвитку біоекономіки в світі, вплив на розвиток прогресу.
9. Державна система формування та розвитку біоекономіки в Україні.
10. Особливості екологічної політики в аграрному секторі.
11. Інструменти державної екологічної політики.
12. Біотехнологія – використання живих організмів і біологічних процесів у виробництві.
13. Історія виникнення та розвитку біотехнологій, їх застосування у різних галузях сучасної науки.
14. Використання біотехнологічних прийомів у сільському господарстві.
15. Спільна аграрна політика Європейського Союзу.
16. Програми підтримки доходів сільськогосподарських виробників у ЄС.
17. Політика щодо розвитку сільських територій.
18. Аграрна політика в умовах розширення ЄС: реформа Фішлера.
19. Основи та тенденції розвитку біоекономіки країн ЄС.
20. Поняття та розвиток інноваційної біоекономіки як пріоритетне та стратегічне направлення державного розвитку країн ЄС.
21. Загальні підходи до регулювання агропродовольчої торгівлі.
22. Уругвайська угода про сільське господарство (УУСГ).
23. Вимоги щодо доступу до внутрішнього агропродовольчого ринку.
24. Правила застосування експортних субсидій.
25. Регулювання внутрішньої підтримки сільськогосподарського виробництва відповідно до УУСГ.
26. Питання підтримки сільськогосподарського виробництва у поточному раунді переговорів у рамках СОТ.
27. Особливості земельної реформи в Україні.
28. Законодавче забезпечення розвитку інфраструктури ринку землі сільськогосподарського призначення.
29. Реформування відносин власності в аграрному секторі України. Розвиток та регулювання орендних відносин.

30. Розвиток державної політики щодо матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва в Україні.

31. Сучасна державна технічна політика України та механізми державної підтримки щодо забезпечення виробників сільськогосподарською технікою.

32. Державна політика на ринку матеріальних ресурсів (паливо, добрива, ЗЗР, насіння).

33. Особливості податкової політики в аграрному секторі України.

34. Пільгове кредитування сільськогосподарського виробництва в Україні: особливості та наслідки застосування.

35. Бюджетне фінансування аграрного сектору.

36. Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств в Україні.

37. Еволюція державної політики щодо фінансування сільськогосподарського виробництва.

38. Напрями державної політики щодо страхування ризиків сільськогосподарського виробництва.

39. Наукове забезпечення розвитку аграрного сектору України.

40. Пріоритети інвестиційної політики держави.

41. Основні напрями державної інноваційної політики в аграрному секторі.

42. Галузева структура сільськогосподарського виробництва в Україні.

43. Структура витрат виробництва та тенденції її зміни.

44. Основні тенденції розвитку сільськогосподарського виробництва у підприємствах різних організаційно-правових форм та в особистих господарствах населення.

45. Визначення доцільної структури сільськогосподарського виробництва в Україні та основні завдання структурної політики держави.

46. Формування агропродовольчих ринків в Україні.

47. Співвідношення попиту та пропозиції основних видів продукції.

48. Еволюція підходів щодо регулювання агропродовольчих ринків в Україні.

49. Основні напрями державного регулювання ринку зерна.

50. Оцінювання економічних наслідків застосування окремих інструментів регулювання внутрішнього ринку зерна з точки зору прикладної економічної науки про добробут (welfare economics): вплив на добробут виробників, споживачів, державний бюджет та суспільство загалом.

51. Державне регулювання інших ринків продукції рослинництва.

52. Особливості державної підтримки виробників продукції тваринництва в Україні.

53. Ринок робочої сили в аграрному секторі України та проблема зайнятості сільського населення.

54. Сучасний стан комерційної біотехнології в Україні.

55. Біотехнологічні підприємства України.

56. Проблеми світової і української комерційної біотехнології.

57. Перспективи розвитку комерційної біотехнології в Україні.
58. Сутність, характеристики та основні відмінності біологічно чистої продукції рослинництва.
59. Система організації виробництва біологічно чистої продукції рослинництва.
60. Показники економічної та екологічної ефективності виробництва біологічно чистої продукції рослинництва.
61. Сутність, характеристики та основні відмінності біологічно чистої продукції тваринництва.
62. Система організації виробництва біологічно чистої продукції тваринництва.
63. Показники економічної та екологічної ефективності виробництва біологічно чистої продукції тваринництва.
64. Життєвий цикл виробу та інновації.
65. Етапи життєвого циклу виробу.
66. Система комплексної підготовки виробництва. Організація на виробництві науково-технічних досліджень.
67. Проектно-конструкторська підготовка виробництва.
68. Технологічна і екологічна підготовка виробництва, її сутність, цілі та завдання.
69. Організація освоєння нової продукції.
70. Форми і методи переходу на виробництво нового виробу.
71. Шляхи удосконалення комплексної підготовки виробництва.
72. Поняття та особливості інноваційних проектів.
73. Недержавна система фінансування інноваційних проектів.
74. Основні елементи інноваційного проекту.
75. Технологія управління проектом.
76. Види інноваційних проектів.
77. Біоекономіка сільського господарства, основні напрями та тенденції розвитку.
78. Біоекономіка здоров'я і її направлення.
79. Біоекономіка промисловості та енергетики.
80. Біоекономіка, як термін для визначення економіки, яка пов'язана з виробництвом та переробкою біоресурсів, а також з масштабним застосуванням біотехнології.
81. Інноваційна економіка і її критерії розвитку в розвинутих країнах.
82. Економічні, правові та методологічні аспекти інноваційної економіки.
83. Інформаційні технології в агропромисловому виробництві.
84. Біотехнології, і їх використання в сільському господарстві.
85. Нанотехнології та перспективи їх розвитку в Україні.

РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни Відрізняється від традиційної більш широким інтервалом балів, які диференційовані відповідно до складності матеріалу, що контролюється його об'ємом, рівнем самостійності освоєння, тощо.

Проміжний контроль знань здійснюється шляхом усного опитування та проведення контрольних робіт здобувачів, виконання індивідуальної роботи.

Рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

Аграрна політика та біоекономіка

Вид контролю	Змістовий модуль	Тема	Навчальні заняття	Виконання ІР, реферати та ін.	Змістово-модульний контроль	Всього балів (сума 4+5+6)
1	2	3	4	5	6	7
Поточний контроль	1	1.1.	1	1	2	4
		1.2.	1	1	2	4
		1.3.	1	1	2	4
		1.4.	1	1	2	4
	Всього за 1 модуль		4	4	8	16
	2	2.1.	1	2	4	7
		2.2.	1	2	4	7
		2.3.	2	2	2	6
		2.4.	2	2	2	6
	Всього за 2 модуль		6	8	12	26
	3	3.1.	1	1	4	6
		3.2.	1	1	2	4
		3.3.	1	1	2	4
		3.4.	1	1	2	4
	Всього за 3 модуль		4	4	10	18
Всього поточний контроль			14	16	30	60
Підсумковий контроль (залік)						40
Разом						100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Рейтингова оцінка знань забезпечує:

- мотивацію здобувачів вищої освіти до систематичної роботи впродовж семестру;
- підвищенням ролі самостійної роботи та ролі індивідуального навчання;
- розширення можливостей для розкриття здібностей здобувачів вищої освіти, розвитку їх творчого мислення; підвищення ефективності роботи викладача.

За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 100 балів.

Творча робота здобувачів вищої освіти оцінюється кафедрою економіки підприємств. Вона включає:

- участь у науково-дослідній роботі – до 10 балів;
 - виступи в наукових гуртках і на конференціях – до 10 балів;
 - участь у внутрівузівських олімпіадах – до 10 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах – до 20 балів.

Поточний контроль знань здійснюється під час проведення практичних занять і включає такі форми: опитування, тестування, розв'язування завдань, написання контрольних робіт, реферативного повідомлення, виконання індивідуального завдання.

Заключний контроль знань з дисципліни здійснюється шляхом складання заліку в письмовій формі.

Здобувачі вищої освіти, що набрали менше 60 балів до сесії не допускаються. До складання заліку такі здобувачі вищої освіти можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів.

Здобувач вищої освіти, який отримав 75 і більше балів, звільняється від заліку.

Решта здобувачів вищої освіти здають підсумковий семестровий залік в письмовій формі в екзаменаційну сесію згідно учбового плану.

**9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА
ДИСЦИПЛІНА**

Науково-дослідницька лабораторія кафедри економіки підприємств № 108 (52,4 м2)

Навчальний корпус № 5, вул. Георгія Гонгадзе, 3а Спеціальне технічне обладнання:

Телевізор Shivaki-42LED11A – 1 шт.

Ноутбук HP ProBook 450 G5 (Win10 Pro Volume Licensing) – 3 шт.

Комп'ютери на базі процесора IntelCeleron g3900/keyboard+mouse
USB/Монітор/power filter – 5 шт. Комп'ютери з процесором

IntelCeleron 1000/128 МБ/ 40Gb – 1 шт.

Wi-Fi.

Прикладне програмне забезпечення:

Корпоративне ліцензування «Volume Licensing», Parent program: OPEN
93947897ZZE1608, Software Assurance (SA) №63986644, 63986649, 63986652:
Операційна система Windows 8.1 Pro – 6 од.

Google Chrome – 9 од.

Доступ до мережі Internet (100 Mbps)

Відкриті бази даних – UNECE

Statistical Database, FAO Statistical Database, International Monetary Fund,
Scopus, Clarivate, EndNote, Publons, Kopernio та ін.

Онлайн-сервіс відеозв'язку (на власних серверах) на базі Jitsi Meet.

Ліцензований сервіс онлайн-відеозв'язку ZOOM

Інформаційне забезпечення:

Стенди – 9 шт. («Підготовка докторів філософії», «Наукова робота кафедри економіки підприємств», «Етапи проведення наукових досліджень», «Академічна доброчесність», «Нормативно- правове забезпечення», «Регіони України», «Sustainable Development Goals-2030», «Our food and agricultural in numbers»).

Секційна шафа – 1 шт. (бюлетені, програмні документи, брошури, довідникову та нормативну літературу; інструкції з безпеки життєдіяльності).

Полиці – 3 шт.

Устаткування:

Учнівські столи – 12 шт.

Учнівські лавки – 12 шт.

Трибуна – 1 шт.

Комп'ютерні столи – 10 шт.

Стільці – 10 шт.

Стіл викладача – 1 шт.

Стілець викладача – 1 шт.

Дошка для крейди темно-зеленого кольору – 1 шт10.

10. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. Дата оновлення 11.01.2019. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення 10.02.2020).
3. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. №436-IV. Дата оновлення 07.02.2019. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 10.02.2020).
4. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. Дата оновлення 07.02.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення 10.02.2020).
5. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. Дата оновлення 01.02.2019. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 10.02.2020).
6. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV. Дата оновлення 15.08.2018. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15> (дата звернення 10.02.2020).
7. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. Дата оновлення 31.08.2018. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17> (дата звернення 10.03.2020).
8. Про зерно та ринок зерна в Україні : Закон України від 04.07.2002 р. № 37-IV. Дата оновлення 19.07.2017. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-15> (дата звернення 10.02.2020).
9. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. Дата оновлення 07.02.2019. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення 10.02.2020).
10. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. №1560-XII. Дата оновлення 18.12.2017. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення 10.02.2020).
11. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. Дата оновлення 05.12.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення 10.02.2020).
12. Про колективне сільськогосподарське підприємство : Закон України від 14.02.1992 р. № 2114-XII. Дата оновлення 01.01.2019. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-12> (дата звернення 10.02.2020).
13. Про молоко та молочні продукти : Закон України від 24.06.2004 р. №1870-IV. Дата оновлення 05.04.2015. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1870-15> (дата звернення 10.02.2019).
14. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції : Закон України від 25.06.2009 р. № 1561-VI. Дата оновлення 06.08.2014. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1561-17> (дата звернення 10.02.2020).

28. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 385. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF> (дата звернення 10.02.2020).

29. Про основні засади розвитку соціальної сфери села : Указ Президента України від 20.12.2000 р. № 1356. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1356/2000> (дата звернення 10.02.2020).

30. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення 10.02.2020).

31. Про схвалення Концепції Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.02.2010 р. № 121. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121-2010-%D1%80> (дата звернення 10.02.2020).

32. Аграрна політика / Програма навчальної дисципліни (за вибором вищого навчального закладу) для підготовки спеціалістів і магістрів напрямів 0502 «Менеджмент» в аграрних вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації, затвердженої Департаментом аграрної освіти та науки Мінагрополітики України 30 січня 2006 р.

33. Біоекономіка: аналіз мирового розвитку. URL : <http://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=488457> (дата звернення 10.02.2020).

34. Ботвіна Н.О. Фінансова політика сталого розвитку агросфери : монографія. Київ : ННЦ «Ін-т аграр. економіки». 2011, 303 с.

35. Данилишин Б., Лисецький А. Аграрна політика: час визначатися. Урядовий кур'єр. 2005. 17 трав. (№ 89). С. 5.

36. Дем'яненко С. Яка аграрна політика потрібна Україні? Дзеркало тижня. 2004. 30 квіт. (№ 17). С. 9.

37. Жемойда О.В. Державне управління у сфері сільського господарства : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2013. 56 с.

38. Зелінська А.М. Теоретико-методологічні засади інноваційного розвитку біоенергетики в Україні. URL : http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2009_6_3/230-233.pdf (дата звернення 10.02.2020).

39. Зубець М.В., Юрчишин В.В. Проблема села – турбота держави. Голос України. 2003. 15 серп. С. 2.

40. Кваша Т.К., Паладченко О.Ф. Розвиток біотехнології як пріоритетного напрямку розвитку української економіки. URL : http://www.uinte.kiev.ua/viewpage.php?page_id=300 (дата звернення 10.02.2020).

41. Козловська М. Формування системи біоекономіки України. URL : <http://www.researchclub.com.ua/jornal/154> (дата звернення 10.02.2020).

42. Меєрс В., Дем'яненко С., Джонсон Т., Зоря С. Зміна фокуса аграрної політики та розвитку села в Україні : висновки та перспективи для руху вперед. Київ, 2005. 345 с.

43. Політика та розвиток сільського господарства в Україні / за ред. Ш. фон Крамона-Таубадена, С. Зорі, Л. Штріве. Київ : ЦУЛ, 2001. 312 с.

44. Посібник по реформуванню сільськогосподарських та переробних підприємств / за ред. П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка. Київ : ІАЕ, 2000. 624 с.

45. Сільське господарство України: криза та відновлення / за ред. Ш. фон Крамона-Таубадена, С. Дем'яненка, А. Куна. Київ : ЦУЛ, 2004. 207 с.

46. Скидан О.В. Аграрна політика : формування понятійного апарату. Економіка АПК. 2006. № 5. С. 29-35.

47. Топіха В.І., Стахорський О.О. Формування програмного регіонального комплексу експортно-орієнтованих інноваційних проектів аграрних підприємств. URL : http://www.nbu.gov.ua/PORTAL/soc_gum/KNP/171/knp171_184-187.pdf (дата звернення 10.02.2020).

48. Шиян В.Й., Шарко І.О. Аграрна політика : Курс лекцій. Харків : ХНАУ, 2007. 204 с.

49. Школа проекта БиоН «Биоэкономика, основанная на знаниях: политика инновационного пути развития биотехнологии». URL : http://univertv.ru/kursy_i_lekcii/?id=159524 (дата звернення 10.02.2020).

50. Шпичак О.М., Андрійчук В.Г. Проблеми теорії та практики формування ціни землі сільськогосподарського призначення. Землепорядний вісник. 2005. № 3. С. 5-12.

51. Хорунжий М.Й. Аграрна політика. Київ, 1998. 118 с.

52. Хорунжий М.Й. Аграрна політика : підручник (затв. МОН України). Київ : КНЕУ, 2010. 321 с.

53. Юрчишин В.В. До аналізу причин і наслідків занепаду сільського господарства. Економіка України. 2001. № 2. С. 5-12.

54. Юрчишин В.В. Розбудова системного державного управління сільським господарством. Економіка АПК. 2005. № 6. С. 6-17.

Інформаційні ресурси:

55. Офіційний сайт Верховної Ради України : веб-сайт. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.05.2020).

56. Офіційний сайт Державної служби статистики України : веб-сайт. URL : <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.05.2020).

57. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України : веб-сайт. URL : <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 12.05.2020).

Викладач:
канд. екон. наук

Ганна ТАБАЦКОВА

ДОДАТОК

до робочої програми 2025/2026 н.р. навчальної дисципліни
Аграрна політика та біоекономіка

Перелік, внесених змін на 2025/2026 н.р.

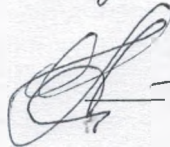
№	Зміст змін	Підстави	Примітки
1	Оновлено перелік рекомендованих літературних джерел	Наявність нових літературних джерел дотичних до тем ОК	
2	Оновлено статистичну інформацію у змісті тем дисциплін	Наявні нові інформаційні (цифрові) дані по темах ОК	

Викладач
канд. екон. наук

Ганна ТАБАЦКОВА

Завідувачка кафедри
канд. екон. наук, доцент

Ольга ХРИСТЕНКО